

آموزش فراگیر^۱:

ویژگی ها و مزیت ها

کودکانی که در کنار یکدیگر آموزش می بینند،
زندگی در کنار یکدیگر را می آموزند

● امیرعباس ابراهیمی/کارشناس ارشد شنوایی شناسی
مرکز آموزشی باغچه بان شماره ۶

عکس از غلامعلی حکیمه الهی

بیش از ۳۰۰ شرکت کننده که نماینده ۹۲ دولت و ۲۵ سازمان غیر دولتی^۲ (NGOs) بودند از هفتم تا دهم ژوئن ۱۹۹۴ در سالامانکای^۳ اسپانیا گردهم آمدند تا تلاش هایشان به سمت آموزش برای همه^۴ را مرور و مورد تجزیه تحلیل قرار دهند؛ در نتیجه آموزش فراگیر به عنوان تنها راه رسیدن به هدف آموزش برای همه مورد توجه قرار گرفت (جدول ۱).

پژوهش ها نشان داده اند

که دانش آموزان معمولاً از نظر

اجتماعی و تحصیلی در

محیط های فراگیر عملکرد

بهتری دارند.

۱. آموزش حق اولیه هر کودک است و باید به او فرصت رسیدن و حفظ سطوح قابل قبول یادگیری را داد.
۲. هر کودک ویژگی ها، علایق، توانایی ها و نیازهای یادگیری منحصر به فردی دارد.
۳. طراحی نظام آموزشی و تکمیل برنامه آموزشی باید با در نظر گرفتن اختلاف گسترده بین این ویژگی ها و نیازها باشد.
۴. کودکان با نیازهای ویژه باید به مدارس عادی^۵ دسترسی داشته باشند. مدارس که بتواند آنها را با آموزش و پرورش کودک محوری که قابلیت روبه رو شدن با این نیازها را دارد سازگار کند.
۵. دولت ها باید بالاترین سیاست و بودجه را به بهبود نظام آموزشی شان اختصاص دهند تا آنها را قادر سازد تمام دانش آموزان را بدون توجه به تفاوت ها یا مشکلات فردی آموزش دهند.
۶. دولت ها باید به عنوان ماده قانون یا سیاست، آموزش فراگیر را اتخاذ کنند. تمام کودکان باید در مدارس عادی ثبت نام شوند، مگر دلایل قانع کننده ای برای غیر از آن وجود داشته باشد.
۷. دولت ها باید مشارکت والدین، جوامع و سازمان های معلولان را در روند تصمیم گیری و برنامه ریزی در مورد پیش بینی نیازهای آموزش استثنایی تشویق و تسهیل کنند.
۸. برنامه آموزشی آموزگاران باید شامل آموزش کودکان معلول باشد.

جدول ۱: بیانیه سالامانکا؛ همایش جهانی یونسکو (۱۹۹۴)

آموزش فراگیر چیست؟

آموزش فراگیر به معنای آن است که تمام دانش آموزان، بدون توجه به سطح و نوع ناتوانی باید در کلاس های آموزش همگانی با همسالان شان آموزش ببینند. از منظر طرفداران سیاست آموزش فراگیر، کلاس های آموزش استثنایی شکلی از جداسازی را به وجود می آورند و بنابراین آموزش فراگیر فرصت منحصر به فردی فراهم می کند تا آموزش استثنایی درون چهارچوب گسترده تر آموزش برای همه قرار گیرد. با این حال مفهوم فراگیرسازی اغلب به درستی تبیین نشده و موارد بسیاری وجود دارد که به نام فراگیری انجام می شود که به دلیل عدم برنامه ریزی و حمایت های لازم به شکست می انجامند (جدول ۲ و ۳).

۱. مراکز آموزش عادی مناسب سن تقویمی
۲. حق شرکت در مدارس و فعالیت های فوق برنامه برای تمام کودکان
۳. حضور دانش آموزان در مدارس نزدیک محل سکونت
۴. در نظر گرفتن آموزش استثنایی به عنوان یک خدمت نه یک مکان
۵. ارائه خدمات وابسته (گفتار درمانی، کار درمانی، تربیت شنوایی) در کلاس های همگانی
۶. همکاری پیوسته بین آموزگار عادی، آموزگار استثنایی و دیگر کارکنان
۷. گروه بندی دانش آموزان براساس مهارت ها و علائق فردی و نه براساس نوع ناتوانی

جدول ۲: فراگیرسازی؛ آنچه هست

۱. رها کردن دانش آموزان بدون حمایت ها و خدمات مورد نیاز
۲. برداشتن خدمات آموزش استثنایی
۳. غفلت از نیازهای منحصر به فرد هر کودک
۴. قربانی کردن آموزش دانش آموزان عادی
۵. تمام دانش آموزان باید چیزهای یکسانی را در یک زمان و به شیوه ای یکسان بیاموزند.

جدول ۳: فراگیرسازی؛ آنچه نیست

با برنامه ریزی و حمایت مناسب ایجاد می شود. هدف فراگیری تنها زمانی حاصل می شود که کودکان با خدمات و حمایت های لازم به عنوان عضوی از کلاس در فعالیت های کلاسی شرکت کنند. فراگیری بجای آماده کردن کودک برای کلاس های عادی، کلاس های عادی را برای کودک آماده می کند. کلاس فراگیر محیطی حمایتی بایک قانون اصلی (احترام به یکدیگر) و زمان زیاد برای تعامل اجتماعی است. پژوهش هانشان می دهند سودمندی کلاس های فراگیر چیزی بیش از دانش اندوزی است. این موضوع به ویژه در خردسالان مهم است چرا که وقتی در کلاس احساس اطمینان و ایمنی کنند، بهتر یاد می گیرند. محیطی که رشد اجتماعی و هیجانی خردسالان را پروراند، تمامی جنبه های یادگیری شان را تحریک خواهد کرد. (جدول ۴).

آموزش فراگیر توانایی ها و نیازهای گوناگون کودکان از جمله تفاوت در شیوه ها و مکان های یادگیری را شناسایی کرده و به آنها پاسخ می دهد. در فراگیرسازی این کار را با استفاده از روش های آموزش فردی، برنامه های اختیاری و مواد و کمک های آموزشی مناسب انجام می دهد. وقتی آموزش در کلاس های عادی در نزدیک ترین مدرسه به محل زندگی کودک صورت گیرد، بر رشد تحصیلی و مهارت های رشدی او تاثیر بیشتری می گذارد. جداسازی از محیط های کلاس طبیعی فقط زمانی مجاز است که مدارکی وجود داشته باشد که آموزش در کلاس عادی همراه خدمات و حمایت اضافی برای رسیدن به نیازهای اجتماعی، هیجانی و آموزشی دانش آموز به شکست می انجامد. فراگیری تنها قرار دادن دانش آموزان در کلاس عادی نیست. فراگیرسازی

۱. کلاسی دانش آموز محور است.
۲. یادگیری اغلب در گروه های کوچک همسالان که به یکدیگر کمک کرده و از یکدیگر حمایت می کنند، انجام می شود.
۳. فرصت هایی فراهم می کند تا کودکان خود را بجای یکدیگر قرار دهند.
۴. فرصت هایی فراهم می کند تا کودکان تفاوت های جامعه را در مقیاس کوچکتر تجربه کنند.
۵. مواد و محتوای برنامه های درسی و نیز روش های آموزش انعطاف پذیر بوده و با نیازهای کودکان سازگار می شوند.

جدول: ۴ ویژگی های کلاس فراگیر

مزایای آموزش فراگیر

همسالانی با رشد طبیعی آموزش ببینند. آموزش فراگیر با نشان دادن به آنها که در کلاس هر فردی با دیگران متفاوت اما برابر است عزت نفس آنها را بالا می برد (جدول ۵).

آموزش فراگیر نه تنها برای کودکان با نیازهای ویژه بلکه برای کودکان سالم، خانواده هایشان، آموزگاران و جوامع سودمند است. پژوهش هانشان داده اند که دانش آموزان معمولاً از نظر اجتماعی و تحصیلی در محیط های فراگیر عملکرد بهتری دارند.

وقتی به کودکان معلول اجازه داده

می شود در کلاس های همگانی

حضور یابند، در والدین آنها

احساس نادیده گرفته شدن از سوی

جامعه کاسته می شود

آموزش فراگیر از راه های گوناگونی به دانش آموزان با نیازهای ویژه سود می رساند. هنگامی که کودکان معلول از جامعه جدا می شوند فرصت های کمتری برای رشد دوستی وجود دارد. محیط فراگیر باعث ایجاد دوستی هایی خارج از حلقه دوستان کودک ناتوان می شود. به علاوه کودک معلول می تواند از

۱. رشد احساس عضوی از جامعه بودن
۲. تاکید بر فردیت
۳. وجود الگوهای مناسب، که به آنها اجازه می دهد مهارت های انطباقی تازه ای بیاموزند و یا یاد بگیرند چه هنگام و چگونه با سرمشق قرار دادن مهارت های موجود از آنها استفاده کنند.
۴. افزایش فرصت های تعامل با همسالان عادی و یادگیری مهارت های اجتماعی و ارتباطی تازه
۵. رشد بیشتر اصول اخلاقی و کاهش میزان رفتارهای نامناسب
۶. ایجاد تجربیات واقعی زندگی که کودکان را برای زندگی در جامعه آماده می کند
۷. ایجاد فرصت هایی برای رشد دوستی با همسالان عادی
۸. افزایش عزت نفس

جدول ۵: مزایای آموزش فراگیر در دانش آموزان با نیازهای ویژه

بنابراین به دلیل چالش هایی که آنها تجربه می کنند حسنی از احترام پیدا می کنند. آموزش فراگیر، مهارت های کارگروهی را به آنها آموزش می دهد و به دلیل این که درک بهتر و تحمل بیشتری نسبت به تفاوت ها پیدا می کنند، عملکرد اجتماعی شان بهبود پیدا می کند. در نهایت محیط فراگیر می تواند برای دانش آموزان عادی فرصتی فراهم کند تا نوع کوچکتری از جامعه فراگیر آینده را تجربه کنند (جدول ۶).

آموزش فراگیر باعث رشد احساس قدرت در کودکان سالم می شود، زیرا آنها توانایی کمک به فرد دیگری را پیدا می کنند. آنها همچنین به لحاظ تحصیلی از آموزش دادن به همتایانشان سود می برند چرا که اطلاعات را مبادله کرده و به یکدیگر آموزش می دهند. فرصت دادن به کودکان تا دانش آموزان با نیازهای ویژه را بشناسند، به آنها کمک خواهد کرد نسبت به محدودیت های دیگران حساس شوند. آنها خود را بجای کودکان دیگر می گذارند،

۱. ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری نگرش درست درباره کودکان با نیازهای ویژه
۲. افزایش احترام و پذیرش در مورد تفاوت‌های فردی
۳. ایجاد فرصت یادگیری رفتارهای نوع دوستانه و اینکه چه هنگام و چگونه از چنین رفتارهایی استفاده کنند.
۴. حساس‌تر شدن نسبت به محدودیت‌های دیگران.
۵. آماده شدن برای جامعه فراگیر آینده
۶. ایجاد الگوهایی از افرادی که با وجود چالش‌ها به موفقیت نائل می‌شوند.

جدول ۶: مزایای آموزش فراگیر برای کودکان عادی

وقتی به کودکان معلول اجازه داده می‌شود در کلاس‌های همگانی حضور یابند، در والدین آنها احساس نادیده گرفته شدن از سوی جامعه کاسته می‌شود. در عین حال، حقوق‌شان نیز برای مشارکت در روند تصمیم‌گیری آموزش فرزندان حفظ می‌شود (جدول ۷).

فراگیرسازی برای والدین کودک سالم فرصت‌هایی فراهم می‌کند تا به فرزندان درباره تفاوت‌های فردی و پذیرش این تفاوت‌ها آموزش دهند. همچنین، ارتباط آنها را با خانواده‌های دارای کودک معلول توسعه داده و حساسیت آنان را نسبت به نیازهای این خانواده‌ها و کودکانشان و در نتیجه یاری‌رسانی به آنها و جامعه افزایش می‌دهد.

۱. احساس جدایی کمتر از بقیه جامعه
۲. رشد ارتباط با خانواده‌های کودکان عادی
۳. ایجاد دورنمایی از جهان واقعی برای تفسیر نیازها و مهارت‌های کودک معلول

جدول ۷: مزایای آموزش فراگیر برای خانواده‌های کودکان با نیازهای ویژه

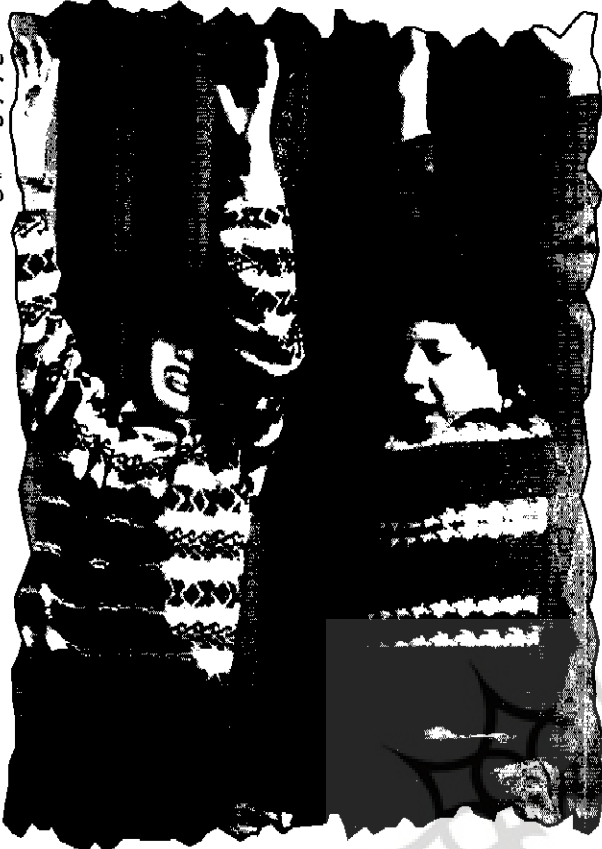
وقتی آموزش در کلاس‌های عادی در نزدیک‌ترین مدرسه به محل زندگی کودک صورت گیرد، بر رشد تحصیلی و مهارت‌های رشدی او تاثیر بیشتری می‌گذارد

سخن پایانی

چگونه با یکدیگر ارتباط برقرار کرده و رفتار کنند. دانش‌آموزان با کار کردن با یکدیگر راه‌های موفقیت یکدیگر را مشاهده کرده و این رفتارها را الگوبرداری می‌کنند. از آنجا که کودکان با یکدیگر می‌آموزند و بازی می‌کنند، فرصت یادگیری رفتارهای مناسب را به دست می‌آورند. آنها می‌آموزند برای تفاوت‌ها ارزش قائل شوند و سرانجام آنکه از راه آموزش فراگیر کودکان با نیازهای ویژه در مسیری قرار می‌گیرند که در زندگی به عنوان عضوی از جامعه پذیرفته شوند.

اگرچه جداسازی کودکان استثنایی ایده‌ای خوب به نظر می‌رسد اما نوعی بی‌عدالتی است که باید به آن پایان داد. آموزش فراگیر فلسفه و روندی پویاست و بر این فرض استوار است که مدرسه‌هنگامی که در برگیرنده تمام دانش‌آموزان باشد بهتر است و آموزگاران با پذیرش مسئولیت تمام دانش‌آموزان، آموزگاران بهتری، فعال‌تر و خلاق‌تر می‌شوند. آموزش فراگیر به تمامی کودکان کارگروهی را می‌آموزد و اینکه کودکان با توانایی‌های متفاوت

زیرنویس ها:

1. inclusive education
2. Non Governmental Organization
3. Salamanca
4. education for all
5. regular school
6. general education classroom

هر کودک ویژگی ها، علایق،
توانایی ها و نیازهای یادگیری
منحصربه فردی دارد.

منابع:

- All Inclusive. [online]
Benefits of Preschool Inclusive Services. Available at:
<http://www.circleofinclusion.org/english/overview/benefits.html>.
- Demchak, M. Fact Sheet. Available at: <http://www.unr.edu/educ/ndsip/spanish/hojadedatos/spinclusion.pdf>.
- Forms of Education for Children With Disability. available at: <http://www.fenet.org.uk/theory practice/born 2.shtml>.
- Inclusion. [online]
Inclusion-Teaching Strategies. Content / Behavior strategies. available at:
http://www.uni.edu/coe/inclusion/strategies- content_behavior.html.
- Inclusion-Teaching Strategies. What Dose an Inclusive Classroom Look like? available at:
http://www.uni.edu/coe/inclusion/strategies/content_classroom.html.
- Inclusion - Benefits of Inclusion Classrooms for all. Available at: <http://www.uni.edu/coe/inclusion/philosophy/benefits.html>.
- Inclusive Education for Children with disabilities. Available at: <http://www.nwtdt.com/pdfs/included1.pdf>.
- Manivannan, M. Inclusive Education for Disabled children. available at:
<http://www.dinf.ne.jp/doc/english/asia/resource/apdrj/z13fm0300/z13fm0309>.
- The benefits of an Inclusive Education: Making it Work. Available at:
<http://library.adoption.com/education/The-Benefit-of-an-Inclusive-Education-Making-It-Work/aeticle/1252.html>.
- The benefits of Inclusive Education. Available at: <http://www.Conval.edu/sped/docs/article/inclusive.html>.
- The Salamanca Statement. available at: <http://www.adders.org/info106.htm>.
- The Salamanca Statement. available at: <http://www.dinf.ne.jp/doc/English/asia/resource/z00ap/vol5nol/special.htm>.
- Tomko, C. What is Inclusion? available at: <http://www.kidstogether.org/inc-what.htm>
- Wesley, P. W., Dennis, B. C., tyndall, S. T. (1998). What is Early Childhood Inclusion? Available at:
http://www.fpg.unc.edu/~fx/PDF/qn5_pdf.